

Mieszkańcy starożytnej Asyrii nazywali upływające lata imionami osób sprawujących w mieście Aszur funkcję urzędnika *limu*. *Limu* powoływany był na okres roku na początku nowego roku kalendarzowego, zatem jego imię doskonale się nadawało do nazywania i odróżniania kolejnych lat. Daty wykorzystujące imiona eponimów pojawiają się bardzo często w tekstach prawnych i gospodarczych, jedynie sporadycznie w tekstach historycznych. System ten powstał na początku panowania króla Eriszum, w XX wieku p. n. e. i był w użyciu bez przerwy, aż do upadku imperium asyryjskiego w 612 roku p. n. e. Użycie imion eponimów na tak długim dystansie czasowym wymagało tworzenia list eponimów – dokumentów, w których imiona kolejnych eponimów zestawione były w porządku chronologicznym, dzięki czemu możliwe było identyfikowanie dawnych eponimów i ustalanie jak dawno miał miejsce okres sprawowania przez nich urzędu. Niestety, listy eponimów zachowały się do naszego czasu fragmentarycznie. Przed długi czas dostępna była lista obejmująca okres od 911 do 648 r. p. n. e., tzn. większość okresu nowoasyryjskiego. Dopiero w pierwszej dekadzie XXI wieku pojawiły się publikacje fragmentów list z okresu staroasyryjskiego. Znanych jest obecnie 7 list, które obejmują okres ok. 250 lat, od początku panowania twórcy tego systemu datowania, króla Eriszum. Znajomość tych tekstów pozwoliła stworzyć *Reconstructed Eponym List* (REL) opublikowaną w 2012 roku przez Barjamovica, Hertela i Larsena, dzięki której można było precyzyjnie datować względnie teksty pozostawione przez kupców asyryjskich w swoich archiwach w Kanesz w Anatolii, lepiej zrozumieć dynamikę rozwoju handlu asyryjskiego na tym terenie i stworzyć zarys historii tego okresu w Anatolii. Teksty datowane imionami eponimów pojawiają się także w północnej Mezopotamii, w miastach które na początku XVIII w. p. n. e. zostały podbite przez ówczesnego króla Asyrii, Samsi-Addu; w wielu z nich ten system był w użyciu niemal do końca XVIII stulecia. Jednak dotychczasowe opracowania historyczne dotyczące tego terenu nie wykorzystują wiedzy zawartej w listach eponimów – bowiem większość z nich powstała przed ich publikacją, a nowszych opracowań brak.

Celem projektu jest **krytyczna ocena rekonstrukcji listy eponimów z okresu staroasyryjskiego** z wykorzystaniem całości dostępnych źródeł (w tym publikowanych po 2012 roku). Dzięki temu możliwe będzie dokładne datowanie archiwów z terenu północnej Mezopotamii, w których używano do datowania imion eponimów (znanych z miast Tuttul/Tel Bi'a, Asznakkum/Tell Chagar Bazar, Mari/Tell Hariri, Szehna - Szubat-Enlil/Tell Leilan, Qattara/Tell Rimah, Aszur/Qalaat Szerkat i nielicznych rozproszonych tekstów z innych stanowisk) a także zespołów archeologicznych, w których te archiwa zostały znalezione. W konsekwencji, podjęta zostanie **próba rozwiązania szeregu problemów z historią i chronologią okresu I poł. II tys. p. n. e. w północnej Mezopotamii** związanych z przebiegiem panowania Samsi-Addu w Aszur, długością okresu panowania asyryjskiego w Mari, długości i przebiegu panowania Zimri-Lima w Mari, relacji między panowaniem tego ostatniego władcy, królów Aszur i pomniejszych władców miast północnej Mezopotamii a sekwencją władców Esznunny i Babilonu. Dla narracji historycznej ważna będzie też **krytyczna ocena najnowszych propozycji chronologii bezwzględnej okresu, opartej o tzw. niską chronologię średnią** (*Lower Middle Chronology*), wg której Hammurapi, król Babilonu, panował w latach 1784-1742 p. n. e. Realizacja przedkładanego projektu pozwoli też na **precyzyjne datowanie powstania i historii szeregu ważnych budowli świątynnych i pałacowych odsłoniętych na wspomnianych stanowiskach, oraz na lepsze zrozumienie etapów i dynamiki rozwoju tzw. ceramiki chaburskiej**, typowej dla północnej Mezopotamii grupy naczyń z charakterystyczną dekoracją malowaną.

Autor projektu, archeolog i orientalista ze znajomością pisma klinowego i języka akadyjskiego, zainteresował się możliwością zastosowania staroasyryjskiej listy eponimów do badań terenu północnej Mezopotamii już wkrótce po opublikowaniu jej pierwszych kopii, czego dowodem jest szereg artykułów i wystąpień konferencyjnych. Przedkładany projekt ma pozwolić usystematyzować, uzupełnić i podsumować wyniki dotychczasowych badań autora nad chronologią i historią północnej Mezopotamii. Wyniki realizacji projektu zostaną udostępnione w postaci referatu na międzynarodowej konferencji naukowej i opublikowane w postaci monografii wydanej w renomowanym wydawnictwie naukowym, dostępnej także w formule *Open Access*.